

Průběžná evaluace Programu ÉTA

Příloha 5

Konzultace s Hasanem Bakhshim

Konzultace se zahraničním expertem Hasanem Bakhshim

Ve dnech 19.–20. 6. 2019 hostila TA ČR britského ekonoma a analytika v oblasti kreativní ekonomiky Hasana Bakhshi, ředitele oddělení Creative Industries Policy and Evidence Centrem. Hasan Bakhshi přijal pozvání v souvislosti s probíhajícím průběžným hodnocením programu ÉTA na podporu inovačního potenciálu společenských, humanitních a uměleckých věd (SHUV). Účelem jeho setkání bylo podání zpětné vazby jak na probíhající hodnocení programu ÉTA, tak na možnosti implementace programu ÉTA do budoucna.

Hasanova návštěva přinesla pro čerpání inovačního potenciálu společenských věd, humanitních věd a umění skrze aplikovaný výzkumu tyto impulsy:

1. **Pozornost na nemonetární benefity VaVal je příkladem evropského dosahu:** Tím, že program ÉTA akcentuje nejen ekonomické benefity plynoucí z výzkumu, ale i benefity nemonetární (sociální, kulturní, environmentální aj.) jej činí zejména potřebným. To, že se program v řešení společenských výzev 21. stol. obrací na společensko-humanitní a umělecké kompetence a výše alokace státní podpory je dle povědomí Hasana v rámci EU i anglosaského světě ojedinělé a následováníhodné.

Doporučení: každá podpora Val bez ohledu na jeho technické či netechnické zaměření (zejm. podpora z veřejných zdrojů) by měla vyžadovat integraci společenskovední složky a pojednání celospolečenských dopadů výzkumných projektů (“lepší je problémům vycházejícím ze společensko-technického pokroku předcházet než jim pak čelit”). Hasan v této souvislosti upozornil na návrh NESTA k modifikaci definice VaVal ve Frascati manuálu.

2. **Šíře záběru je velkou výzvou pro dohled nad účelností podpory:** Hasan upozorňuje na možné problémy pramenící z příliš velkého záběru programu, kdy výzkum a inovace mohou znamenat pokaždé něco jiného (inovace obchodních modelů, technologií, inovace v oblasti knihovnictví, kulturních organizací, sociální inovace, nejrůznější interdisciplinární případy atp.).

Doporučení: Zúžit podporu směřovanou z programu tak, aby umožnila cílenější testování vybraných způsobu výzkumu, na který se mise programu ÉTA soustředí. Možnost využít podporu pro cílenější tvorbu inovačních kompetencí SHUV – vznik think tanků, center kompetencí, studijních programů apod. založeným na jasně daném výzkumném fenoménu a potenciálu SHUV.

3. **Zvýšená péče o komunikaci mise programu a poradenství:** Hlavní zadání programu se ztrácí nejen v komplexnosti zadávací dokumentace, ale i v existujícím chápání aplikovaného výzkumu na straně uchazečů, mnohdy prvožadatelů z oblasti SHUV, ještě neetablovaných v inovačním prostředí “aplikovaného” výzkumu. To je výzvou pro oblast správné komunikace programu a poskytování fundovaného poradenství projektům ve fázi příprav i v realizaci.

Doporučení: Nadále rozvíjet komunikaci a jazyk mezi TA ČR a uchazeči o podporu z řad SHUV tak, aby docházelo jak k lepšímu pochopení - jak podstaty mise programu, tak reálných možností jejího naplňování na straně akademické sféry.

4. **Šíře záběru programu je velkou výzvou pro jeho vyhodnocení:** Průřezový záběr zaměření programu ÉTA jak na inovační ekosystém společenských a humanitních věd a umění (SHUV), tak na řešení konkrétních výzkumných témat je dle Hasana největší výzvou programu. Je nutné

vyvinout úsilí na nastolení monitoringu a vyhodnocování dopadů programu vzhledem k tomu, že neexistuje precedent.

Doporučení: Hasan navrhuje otevřít disponibilní data o programu ÉTA z ISTA pro jejich externí vyhodnocování např. v rámci doktorských prací. Doporučuje podpořené projekty tematicky sdružit a poznat potenciál konkrétních oblastí výzkumu. Možné je využít ekonomickým metod pro měření neekonomických benefitů, jak je již dobrou praxí. Zkušenost s implementací programu i výsledky jeho evaluace by měly být šířeny na národní a mezinárodní úrovni zejm. v rámci politik VaVaI.